

ЛЕГІТИМАЦІЯ ІНСТИТУТУ ЛОБІЮВАННЯ У ПРОВІДНИХ ДЕМОКРАТИЧНИХ КРАЇНАХ

У статті розглянуто досвід провідних демократичних країн (Великої Британії, Французької Республіки, Федеративної Республіки Німеччина, Республіки Польща) з питання легітимації інституту лобіювання та умов його запровадження в Україні. Досліджено управлінські та політичні аспекти лобізму в країнах розвинутої демократії, особливу увагу приділено функціонуванню лобі-груп, які регулюють діяльність груп інтересів у галузях митної, антимонопольної та енергетичної політики.

Ключові слова: лобі-групи, демократична легітимність, інститут лобіювання, демократичні країни.

За демократичними традиціями європейської культури уряд і парламент зацікавлені в існуванні груп інтересів і заохочують їх представництво, що дає змогу урядовцям, з одного боку, зекономити ресурси для збирання інформації та проведення експертизи, а з іншого – заручитися підтримкою громадськості в процесі реалізації певних засад державної політики.

Феномен лобізму вивчали теоретики й практики євролобіювання Дж. Баєрс, Дж. Беркхоуд, П. Боуен, Е. Брошайд, Дж. Грінвуд, Р. Ейзінг, Д. Ерншоу, К. Карр, Б. Керреманс, Д. Коен, Б. Кохлер-Кох, Д. Лоурі, К. Махоні, Дж. Річардсон та ін. Вони зазначали, що лобізм полягає в забезпеченні моделі управління “демократичної легітимності”, яка уможливорює участь груп тиску в законодавчому процесі та регулюванні відносин у межах єдиного європейського політичного й економічного простору [1].

Розробці лобізму присвячено низку праць українських науковців, серед яких О. Автономов, Ч. Вайз, О. Гросфельд, Ю. Зущик, П. Кислий, М. Лопата, О. Любимов, Р. Мацкевич, В. Нестерович, А. Одіцова, В. Сумська, С. Телешун, Є. Тихомирова, П. Толстих, О. Шестакова та ін [1].

Наразі уряди країн Західної Європи проводять особливо активні консультації з групами інтересів щодо узгодження національних інтересів з реаліями інтеграційних процесів. Наприклад, у Франції за ініціативою міністерства в справах європейської інтеграції було ініційовано створення національної мережі груп організованих інтересів для забезпечення обміну лобістською інформацією з різних аспектів європейської інтеграції між групами інтересів і законодавчими й виконавчими інституціями. Уряд Великої Британії у 1993 р. видав постанову щодо вдосконалення існуючої процедури консультацій з групами інтересів. В Австрії та Нідерландах запроваджено спеціальний інститут (соціально-економічні ради), який має визначений юридичний статус і виконує роль своєрідного “лобістського парла-

менту” – він може діяти як консультативний орган з правом вирішального голосу під час ухвалення законодавчих актів [1; 6; 8].

Усе це стимулювало появу значної кількості нових лобі-груп, які представляють інтереси урядів країн – членів ЄС у регіональних інституціях. Згідно з опитуванням, проведеним серед посадовців Європейської комісії, більшість з них підтвердила необхідність представництва національних інтересів на рівні політичних інституцій ЄС через лобі-групи, які, на їх думку, є “активними генераторами євроінтеграційної політики”. Зазначимо, що для ефективного функціонування департаментів ЄС типовим є встановлення численних контактів різних форм з групами інтересів.

Метою статті є узагальнення досвіду провідних демократичних країн (Великої Британії, Французької Республіки, Федеративної Республіки Німеччина, Республіки Польща) з питання легітимації інституту лобіювання та умов його запровадження в Україні.

Національне представництво та вплив на ухвалення рішень, як зазначають дослідники євроінтеграційних процесів, залежить від таких параметрів, як чисельність населення країн – членів ЄС і розподіл їх квот при голосуванні в Європейській раді ЄС щодо остаточного ухвалення рішень (табл. 1) [11]. Як показує аналіз, за нових умов визначальним залишається вплив на ухвалення рішень з боку розвинених країн Європи, зокрема Німеччини, Франції, Великої Британії, а також Італії та Іспанії.

У цих державах легітимація лобізму існує у формі “м’якого” права (Франція, Велика Британія) чи законодавчої регламентації на рівні обов’язкової реєстрації груп тиску (Німеччина).

Другу групу становлять країни Північної та Центрально-Східної Європи, зокрема Нідерланди, Бельгія, Швеція, Фінляндія, Ірландія, Австрія, Польща, Чехія, Угорщина, національну практику лобі-діяльності в яких здійснюють на основі законодавства про реєстрацію груп тиску.

Чисельність населення країн – членів ЄС і розподіл їх квот при голосуванні в Європейській раді ЄС

№	Країна	Населення, тис. осіб на 01.01.2008 р.	Кількість голосів у Європейській раді згідно з Декларацією Ніццького договору
1	Німеччина	82 200,2	29
2	Франція (з урахуванням метрополій)	63 779,1	29
3	Велика Британія	61 270,3	29
4	Італія	59 578,4	29
5	Іспанія	45 257,7	27
6	Польща	37 996,2	27
7	Румунія	21 423,4	14
8	Нідерланди	16 402,0	13
9	Греція	11 216,7	12
10	Бельгія	10 660,8	12
11	Португалія	10 633,0	12
12	Чехія	10 345,9	12
13	Угорщина	10 046,3	12
14	Швеція	9 181,7	10
15	Австрія	8 327,2	10
16	Болгарія	7 605,1	10
17	Данія	5 479,7	10
18	Словаччина	5 398,8	10
19	Фінляндія	5 296,8	10
20	Ірландія	4 414,8	7
21	Литва	3 365,4	7
22	Латвія	2 269,1	4
23	Словенія	2 022,6	4
24	Естонія	1 338,6	4
25	Кіпр	796,3	4
26	Люксембург	482,2	4
27	Мальта	410,5	3
	ЄС	497 198,8	345

Джерело: [5].

Третя група – країни Балтії та Південно-Східної Європи, зокрема Литва, Латвія, Естонія, Греція, Мальта, Кіпр, Болгарія і Румунія, легітимація лобістської діяльності яких перебуває на стадії розгляду законопроектів про лобізм [4].

Проте, як свідчить практика ухвалення рішень, позиція національних урядів може відігравати вирішальну роль у затвердженні того чи іншого законопроекту в межах ЄС, незважаючи на статусне представлення за вищезазначеною квотою. Наразі можна стверджувати, що в країнах зрілої демократії та розвинутого громадянського суспільства саме традиції політичної культури зумовлюють застосування форм “м’якого” права до регулювання лобістської діяльності.

У транзитивних країнах, для яких характерне жорстке регулювання будь-яких видів діяльності у сфері прийняття керівних рішень, впроваджують систему законодавчого регулювання лобістської діяльності й тим самим легітимацію впливу груп тиску на політичні інститути.

Більшість європейських країн на національному рівні використовує так звану континентальну модель, яка полягає в саморегуляції лобістської діяльності через етичні професійні кодекси (табл. 2) [10].

Таким чином, легітимація лобі-діяльності в розвинених і транзитивних країнах свідчить про рівень політичної культури у взаємодії національних політичних інститутів, груп тиску та груп організованих інтересів.

Конституційно-правовою основою лобіювання у Великій Британії є право грома-

дян на подання петицій до органів влади щодо ухвалення політичних рішень, яке гарантує Білль про права від 1689 р. Законодавство Британії встановлює правила щодо взаємодії парламентарів з лобі-групами, зокрема під час законотворчого процесу забороняють контакти з групами тиску, хоча етичні кодекси професійної діяльності уможливають взаємодію парламентарів з лобі-групами на умовах консалтингу.

Розвиток легітимації лобістської діяльності знайшов втілення в ухваленому в 1975 р. Акті про запровадження парламентського реєстру фінансових інтересів депутатів, відповідно до якого парламентарі зобов’язані декларувати зв’язки з групами тиску, що можуть вплинути на їх позицію під час законодавчої роботи. Також до системи регуляторних правил можна зарахувати конституційно-правові традиції та звичаєвості в галузі парламентської етики й розвинуті форми саморегуляції, наприклад, кодекси професійної етики Асоціації професійних політичних консультантів і Асоціації консультантів у сфері зв’язків з громадськістю тощо [3].

Сутнісними конституційно-правовими формами лобіювання у Великій Британії визнають:

1) направлення до парламенту приватних законопроектів (Private Bills) у формі петицій;

2) участь лобістів і лобістських об’єднань у обговоренні законопроектів за спеціальною парламентською процедурою, видання “green paper” і “white paper”;

3) участь лобістів і лобістських об’єднань у роботі спонсорських підрозділів при соціально-економічних урядових відомствах.

**Легітимація лобізму в країнах Європи: національна практика
(станом на 2010 р.)**

Країни	Законодавча практика регулювання	Національна специфіка
Австрія	Відсутня	Використання групами організованих інтересів і профспілками лобі-представництва на умовах "соціального партнерства" й консультування під час законотворчого процесу
Данія	Відсутня	Саморегулювання на основі етичних професійних кодексів і обов'язкової реєстрації в комітетах урядових інституцій
Франція	Відсутня	Пропозиції урядових структур і профспілок щодо законодавства про лобіювання й правила взаємодії між парламентарями та групами тиску (2008 р.)
Німеччина	Наявна	Затвердження регуляторної політики щодо реєстрації лобі-груп усіх типів представницьких інтересів і здійснення лобістської діяльності
Греція	Відсутня	Правил щодо лобіювання в законодавстві не існує
Угорщина	Наявна	Ухвалено Закон про лобіювання, а також про обов'язкову реєстрацію лобі-груп у структурах законодавчої й виконавчої влади (2006 р.)
Ірландія	Відсутня	Саморегулювання на основі професійного етичного кодексу
Італія	Відсутня	Проект закону про лобіювання не був підтриманий, запропоновано регуляторну політику щодо реєстрації лобі-груп
Литва	Наявна	Ухвалено закон про лобіювання та реєстрацію лобі-груп (2001 р.)
Люксембург	Відсутня	Взаємодія урядових структур, парламентських комітетів і окремих парламентарів з лобі-групами на умовах "соціального партнерства"
Нідерланди	Відсутня	Взаємодія Парламенту й лобі-груп на основі консультування шляхом доступу до законотворчого процесу
Грузія	Наявна	Саморегулювання на основі реєстрації професійних лобі-груп (1998 р.)
Велика Британія	Відсутня	Розгляд законопроекту щодо прозорості лобіювання на рівні Парламенту (2008 р.)
Польща	Наявна	Ухвалено Закон про лобіювання (2005 р.)

Джерело: [7].

Специфікою національної практики лобіювання у Великій Британії можна вважати попереднє обговорення законопроектів (так званих "green paper") за участю лобі-груп, оскільки за результатами обговорення видають "white paper", що стає основою майбутнього законопроекту. Після публікації "white paper" лобіювання зміни до законопроекту не допускають, оскільки саме законотворча діяльність уряду та урядових установ визнають кінцевим результатом ухвалення законодавства.

Так, більшість законопроектів (близько 95% від усіх зареєстрованих у парламенті) надходить саме від уряду та урядових установ. Це зумовлено зростанням політичної ваги уряду, що формує певна політична партія Великої Британії, яка отримує більшість місць у Палаті Громад; підтримкою парламентською більшістю розроблених законопроектів; компетенцією уряду, починаючи з XIX ст., розробляти так звані "фінансові білли".

Зазначимо, що, з огляду на динамічне зростання участі лобі-груп в ухваленні законопроектів, у січні 2009 р. спеціальний комітет із питань державного управління Палати Громад Парламенту Великої Британії опублікував звіт щодо функціонування лобістської індустрії в країні, за результатами дослідження якого запропоновано запровадження законодавчого регулювання лобістської діяльності [5].

Національна законодавча практика Французької Республіки щодо лобіювання на підставі XI Розділу Конституції (1958 р.) передбачає функціонування Соціально-економічної ради, яка виконує роль своєрідного "лобістського парламенту". Основні функції цього консультативного органу полягають у забезпеченні якісної та всебічної

участі бізнесу в розробці соціальної та економічної політики для узгодження корпоративних інтересів. Крім того, у Франції поширена традиція саморегулювання на основі кодексу професійної етики, який закріплює корпоративні етичні норми лобістської діяльності. До норм "м'якого" права також можна віднести положення Виборчого кодексу, що встановлюють принцип посадової несумісності особи, яка має представницький мандат [1].

До особливостей конституційно-правової форми лобіювання Французької Республіки належать:

1. Участь суб'єктів лобіювання в роботі Соціально-економічної ради, яка, згідно з Конституцією, консультує уряд щодо законопроектної діяльності у формі надання йому висновків з усіх законопроектів соціально-економічного характеру.

2. Участь суб'єктів лобіювання в роботі консультативно-дорадчих установ, створених при урядових відомствах.

3. Участь суб'єктів лобіювання в роботі позапарламентських організацій.

Зазначимо, що взаємодія лобі-груп з парламентом, урядом і урядовими установами Франції, а також вплив груп тиску на ухвалення керівних рішень регулюють демократичні традиції політичної системи, які зумовлюють перевагу урядових установ у законотворчому процесі, а отже, і значний вплив на лобі-групи та органи виконавчої влади. Зокрема, співвідношення прийнятих законодавчих ініціатив між парламентом і урядом становить один до десяти.

Німецький досвід законодавчої бази щодо лобіювання не є типовим для країн європейської демократії. Специфіка німецької регуляторної політики полягає в легітимації реєстру лобі-груп (за різними оцінками, їх

кількість тільки в західних землях коливається від 4 до 5 тис., а за даними німецького журналу "Der Schpiegel", на одного депутата парламенту припадає близько 20 лобістів), які представляють групи організованих інтересів на рівні органів, комітетів і комісій федеральних і земельних урядів, оскільки лобювання інтересів у законодавчих і виконавчих інституціях ФРН здійснюють у вигляді консультацій. Така практика, з одного боку, надає можливість групам інтересів брати участь у державній діяльності, а з іншого – забезпечує політичні інститути та урядові структури експертно-аналітичними, стратегічними й інформаційними ресурсами [6].

Як зазначає один із дослідників феномена лобізму на національному рівні Х. Лауфер, у Німеччині не існує ні федерального закону про лобізм, ні спеціального інституту, що здійснює основні напрями лобістської діяльності. Лобізм розглядають у контексті демократизації суспільства та традицій політичної культури як широку мережу союзів, груп і об'єднань, що сприяють розвитку соціальної відповідальності організацій і громадянського суспільства. У Німеччині, як стверджує Х. Лауфер, цивілізований лобізм поєднаний з політичним консалтингом, який є офіційним і законним, що виключає застосування тіньової схеми лобізму [9].

Конституційно-правовою основою лобювання у ФРН визнають ч. 1 ст. 9 Конституції ФРН, яка гарантує існування основного суб'єкта лобювання – німецьких громадян, наділених правом створювати об'єднання та товариства; а також ст. 17 Конституції ФРН, яка визначає, що кожен має право самостійно або в групі з іншими письмово звертатися з проханнями та скаргами до органів державної влади й органів місцевого самоврядування.

Діяльність лобі-груп також регламентує низка нормативних актів, зокрема:

1. Федеральний закон "Про направлення петицій до Німецького Бундестагу", в якому закріплено порядок направлення петицій і участі заявників у процедурі розгляду їх звернень органами влади.

2. Кодекс поведінки члена Бундестагу, за яким депутати мають право займатися за винагороду проблемами, що виносять на обговорення комітетів парламенту за умов обов'язкового й своєчасного декларування в спеціальних документах даних про своє попереднє співробітництво з лобі-групами, а також чинні укладені з ними угоди та контракти.

3. Федеральний Закон про реєстрацію союзів і їх представників при Бундестагу, яким встановлюють перелік різних спілок і їх персональних представників, що мають право брати участь у роботі парламенту та федерального уряду.

4. Регламент діяльності федерального уряду та Єдине положення про федеральні міністерства, які вважають підзаконними нормативно-правовими актами, що визначають правові форми взаємодії лобі-груп, спілок і об'єднань з органами виконавчої влади тощо.

Сутнісні конституційно-правові форми лобювання передбачають участь представ-

ників лобі-груп у роботі комітетів парламенту консультативно-дорадчих установ, які створені при органах виконавчої влади, та ініціювання лобі-групами прийняття необхідних для них інтересів нормативно-правових актів, у тому числі й законів.

Зазначимо, що вагомість правотворчої діяльності уряду й адміністрації різного рівня в підготовці законопроектів визначає виконавчу владу переважним об'єктом лобювання, оскільки майже три чверті федеральних законів, що приймають, ґрунтуються на проектах, підготовлених в уряді [1; 5].

Найбільш суттєвим і важливим є досвід легітимації лобювання в Республіці Польща, де розроблено конституційно-правову основу лобювання, яка охоплює: норми Конституції щодо права на петицію, свободу слова та преси; права на збори, протести та опозицію; право доступу до публічної інформації; Акт про лобювання від 07.07.2005 р., який встановлює загальні засади прозорості лобювання в законодавчому й регуляторному процесах, правила виконання професійних лобістських дій і визначення порядку реєстрації як фізичних, так і юридичних осіб, які здійснюють лобювання; Закон "Про діяльність депутата та сенатора відповідно до мандату" від 09.05.1966 р. (ч. 3а і 3б ст. 18, ч. 4а і 4б ст. 23) та Закон "Про Раду Міністрів" від 08.09.1996 р. (ст. 39а), якими регламентовано порядок надання депутатами та урядовцями інформації про діяльність своїх офісів з метою запобігання так званому "вбудованому лобюванню"; Закон "Про орган урядової адміністрації" від 04.09.1997 р. (ч. 1 ст. 6), який встановлює засади ведення реєстру професійних лобістів [6].

Так, згідно з Актом про лобювання від 07.07.2005 р., професійні лобістські компанії та професійні лобісти можуть надавати лобі-послуги та представляти інтереси суспільних і корпоративних організованих груп на підставі цивільної угоди, укладеної із замовниками лобістських послуг. Зазначимо, що польські групи тиску перебувають лише на стадії самоорганізації та професіоналізації, з огляду на те, що лише у 2003 р. було створено Асоціацію професійних лобістів Польщі, яка розробила Кодекс етичної поведінки лобіста. Дослідники національної практики лобювання зазначають, що Асоціація не має суттєвого впливу на засоби масової інформації та громадську думку, оскільки вона нечисленна та обмежена щодо організаційно-фінансових ресурсів [7].

Запровадження антикорупційних заходів у галузі лобювання за трьома напрямками (врегулювання поведінки осіб, які посідають керівні посади – посадовців, членів парламенту та урядовців; прийняття Акта про лобювання; розроблення громадськими організаціями етичних норм щодо професіоналізації лобювання) також впливає на ефективність регуляторної політики щодо діяльності лобі-груп.

Дослідники також відзначають проблему фрагментарності законодавчої бази регулювання лобізму, зважаючи на те, що польське законодавство не врегулювало проблему прозорого доступу до інформації осіб, які

безпосередньо приймають рішення, здійснюють реєстрацію та наглядають за лобістською діяльністю. Акт вважають "жорстким" для професійних лобістів (осіб, фірм, компаній) і водночас "м'яким" щодо бізнес-асоціацій і неурядових організацій, які формально не здійснюють професійну лобістську діяльність, але є активними суб'єктами лобювання. Унаслідок цього офіційний реєстр лобістів є формальним і не відображає реальних масштабів лобювання [1].

Висновки. Таким чином, компаративний аналіз національної практики легітимації лобізму в країнах зрілої демократії та розвинутого громадянського суспільства (Велика Британія, ФРН, Французька Республіка, Республіка Польща) демонструє різний ступінь розвитку громадянського суспільства, зокрема прозорості представництва інтересів суспільних, корпоративних і неформальних об'єднань у владних інститутах, а інституціоналізація лобювання зберігає свою актуальність як для європейських країн, так і для транзитивних держав. У провідних країнах ЄС традиції політичної культури зумовлюють застосування форм "м'якого" права до регулювання лобістської діяльності, а в транзитивних країнах, для яких характерне жорстке регулювання будь-яких видів діяльності у сфері прийняття керівних рішень, впроваджують систему законодавчого регулювання лобістської діяльності й тим самим легітимацію впливу груп тиску на політичні інститути. Більшість європейських країн на національному рівні використовують так звану континентальну модель, яка полягає в саморегуляції лобістської діяльності через етичні професійні кодекси.

Отже, досвід легітимації інституту лобювання провідних демократичних країн є дуже цінним як для країн Східної Європи, так і для України.

Список використаної літератури

1. Базілевич Д. Інформаційно-аналітичні матеріали до круглого столу: "Лобювання в Україні: досвід, проблеми і перспективи" / Д. Базілевич, В. Нестерович; за заг. ред. к.ю.н. В. Федоренка. – Київ: СПД Москаленко О., 2009. – 36 с.
2. Войнич О. Цивілізований лобізм в Європі: політичний аспект / О. Войнич, О. Шевченко // Світова політика. – Київ: Ін-т світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2009. – Вип. 2. – С. 173–198.
3. Белоусов А. Лоббизм как политическая коммуникация / А. Белоусов – Екатеринбург: УрО РАН, 2005. – 214 с.
4. Дегтерева Е. Совет ЕС: влияние отдельных стран на принятие решений [Электронный ресурс] / Е. Дегтерева // Интернет-журнал "Вся Европа.ru". – 2009. – Вип. 3 (31). – Режим доступа: http://www.alleuropa.ru/index.php?option=com_content&task=view&id=1046#_edn1.
5. Любимов А. История лоббизма в России / А. Любимов. – Москва: Либеральная мысль, 2005. – 208 с.
6. Bouwen P. Lobbying versus Litigation: Political and Legal Strategies of Interest Representation in the European Union / P. Bouwen, M. McCown // Journal of European Public Policy. – 2007. – Vol. 14. – № 3. – P. 244–253.
7. Kurczewska U. Lobbying in the European Union / U. Kurczewska // Европа. – 2002. – Vol. 4. – № 3. – P. 117–148.
8. Waldenberger F. Successful Lobbying in the New Europe / F. Waldenberger. – Berlin: BWV Berliner-Wissenschaft. – 2004. – 173 p.
9. Международный лоббизм. Глобализация как проблема демократии [Электронный ресурс] // Международная политика. – 1998. – № 4. – Режим доступа: <http://www.deutschebotschaft.de>.
10. Lobbying in a democratic society (European Code of conduct on lobbying). Report Committee on Economic Affairs and Development [Electronic resource]. – Mode of access: <http://assembly.coe.int>.
11. Treaty of Nice amending the Treaty on European Union and the Treaties establishing the European Community and certain related acts. March 2001; First demographic estimates for 2007 // Eurostat data in focus. Population and social conditions. – 2008. – № 3. – P. 1.

Стаття надійшла до редакції 22.06.2015.

Газизов М. М. Легітимація інституту лоббірування в ведущих демократических странах

В статье рассмотрен опыт ведущих демократических стран (Великобритании, Французской Республики, Федеративной Республики Германия, Республики Польша) по вопросу легитимации института лоббирования и условия его введения в Украине. Исследованы управленческие и политические аспекты лоббизма в странах развитой демократии, особое внимание уделено функционированию лобби-групп, регулирующих деятельность групп интересов в областях таможной, антимонопольной и энергетической политики.

Ключевые слова: лобби-группы, демократическая легитимность, институт лоббирования, демократические страны.

Gazizov M. Legitimization of the Lobbying Institution in the Leading Democratic Countries

An extended abstract of a paper on the subject of: "Legitimization of the lobbying institution in the leading democratic countries".

Problem setting. Following the democratic traditions of European culture, the Government and the Parliament are interested in the existence of the interest groups. They encourage their representation, as it allows the politicians not to spend time on information gathering and carrying

out expert investigation on the one hand, and ensure the public support in the process of realization of specific bases of state politics on the other.

Recent research and publications analysis. Lobbying phenomenon has been studied by such experts in the European lobbying as D. Koen, Dz. Richardson, K. Makhoni, Dz. Greenwood, K. Karr, B. Kokhler-Kohh and R. Eizing, E. Brochaid, Dz. Berkhoud, D. Louri, P. Boyen, Dz. Baers, B. Kerremans, D. Ernshow etc., who pointed out that it lies in the ensuring of "democratic legitimacy" of the government model, which makes the participation of the pressure groups in the legislative process and regulation of the relations within the unique European political and economical area possible.

Lobbying theory has been elaborated by such domestic scientists as Ju. Zushchika, P. Kyslyi, Ch. Vaiza, M. Lopata, V. Nesterovych, V. Sumska, Je. Tykhomyrova, A. Odintsova, O. Grospheld, R. Matskevych, O. Liubimov, O. Avtonomov, S. Teleshun, P. Tolstykh, O. Shestakova and many others.

The aim of the article. The aim of the article is analysis and generalization of the experience of leading democratic countries such as Great Britain, France, Germany, Poland on the issues of the legitimization of the lobbying institution and the terms of its implementation in Ukraine.

Main body. National representation and the influence on the decision making, as the researches of European integration processes depict, depends on such factors as population of the EU state members and the allocation of their quotas during the vote in the EU European Council as for the final decisions.

As the analysis has shown, under the new conditions the outstanding influence on the decision making is that of such developed European countries as Germany, France, Great Britain, Italy and Spain, where the legitimization of lobbying exists in the form "soft" law (France, Great Britain) or legislative prescription on the level of statutory registration of pressure groups (Germany).

The second group of national actors is represented by the countries of Northern and East-Central Europe, Netherlands, Belgium, Switzerland, Finland, Ireland, Austria, Poland, Czech Republic, Hungary, where the national lobbying activity is performed basing on the legal documents on pressure groups registration.

The third group is formed by the Baltic Countries and countries of Eastern-Southern Europe, Lithuania, Latvia, Estonia, Greece, Malta, Cyprus, Bulgaria and Romania in particular, where the legitimization of lobbying activity is in the stage of law drafts on lobbying.

However, as the practice of decision making shows, position of national governments may play the crucial role in the adoption of this or that law within the EU frameworks, despite the status representation according the quotas mentioned above. So we may say that in the countries of mature democracy and developed civil society these are the traditions of political culture that ensure the application of soft forms of legislation to the regulation of lobbying activity.

However, in the transitive countries, where strict regulation of any types of activity in the area of governing decision-making is applied, the system of legislative regulation of lobbying is introduced.

Thus the legitimization of lobbying in the developed and transitive countries shows the level of political culture in the interaction of national political institutions, risk groups and groups of common interests.

Given in the article are the key points of the lobbying legitimization in such countries as Great Britain, France, Germany, Poland.

Conclusions of the article and prospective for further studies. Thus, the comparative analysis of national practice of lobbying legitimization in the countries of mature democracy and developed civil society (Great Britain, Germany, France, Poland) shows different level of civil society development, in particular transparence of interest representation of social, corporate and non-formal associations in the governmental institutions, and the lobbying institutionalization is still up-to-date for EU countries as well as for transitive countries.

In the EU leading states the traditions of political culture ensure application of soft forms of laws to the regulation of lobbying activity, however, in the transitive countries, where strict regulation of any types of activity in the area of governing decision-making is applied, the system of legislative regulation of lobbying is introduced, which makes the influence of pressure groups on political institutions legal. The majority of European countries use so-called continental model on national level, which is in the self-regulation of lobbying activity through professional ethic codes.

Thus the issue of the legitimization of the lobbying institution in the leading democratic countries is of great value both for the countries of Eastern Europe and Ukraine.

Key words: lobby-groups, democratic legitimacy, lobbying institution, democratic countries.